

DOI <https://doi.org/10.32782/2786-9156.110.2.126-135>
УДК 343.14

Єрменчук О. П., доктор юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності Навчально-наукового інституту поліцейської діяльності Національної академії внутрішніх справ (м. Київ, Україна)

e-mail: eop242012@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5722-7183>

Арешонков В. В., доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності Навчально-наукового інституту поліцейської діяльності Національної академії внутрішніх справ (м. Київ, Україна)

e-mail: areshonkov@i.ua

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1776-1220>

Атаманчук В. М., кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз Національної академії внутрішніх справ (м. Київ, Україна)

e-mail: atamanchykvlad@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-1464-7871>

ТИМЧАСОВИЙ ДОСТУП ДО РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА

У статті розглядається проблематика застосування тимчасового доступу до речей і документів як одного з важливих процесуальних інструментів у кримінальних провадженнях щодо злочинів, пов'язаних із сурогатним материнством. Проаналізовано особливості застосування цієї процесуальної дії в умовах специфічних обставин таких проваджень, визначено коло документів і речей, до яких найчастіше звертаються правоохоронні органи в процесі розслідування. Особливу увагу приділено аналізу практики застосування норм Кримінального процесуального кодексу України щодо тимчасового доступу до речей і документів, що містять охоронювану законом таємницю, зокрема медичну таємницю й персональні дані.

З'ясовано, що серед документів, які мають найбільше значення для доказування у справах про злочини у сфері сурогатного материнства, найбільш часто зустрічаються медичні документи (історії хвороб, медичні свідоцтва про народження, журнали обліку й використання біологічного матеріалу), нотаріальні документи (договори про сурогатне материнство, довіреності, реєстри нотаріальних дій), а також документи цивільного стану (свідоцтва про народження, шлюб тощо). Не менш важливими є фінансові документи, які дають змогу встановити наявність чи відсутність фактів отримання неправомірної вигоди або незаконних розрахунків, а також інформація з електронних пристроїв, що може містити докази у формі особистого листування, фото- й відеоматеріалів.

У статті наголошено, що слідчі часто стикаються з юридичними колізіями щодо доступу до інформації, яка містить охоронювану законом таємницю. Це потребує ретельного дотримання балансу між необхідністю ефективного розслідування кримінальних правопорушень і забезпеченням прав і свобод людини, зокрема права на конфіденційність. У цьому контексті також підкреслюється значення міжнародного співробітництва, оскільки злочини у сфері сурогатного материнства нерідко мають транснаціональний характер.

Підкреслено необхідність чіткої правової регламентації та належного правозастосування тимчасового доступу до речей і документів, що забезпечить належну якість досудового розслідування й дасть змогу уникнути порушення прав громадян.

Ключові слова: кримінальне провадження, тимчасовий доступ, доказування, досудове розслідування, процесуальні дії, електронні докази, судова практика, підrobлення документів, торгівля людьми.

Постановка проблеми. Сурогатне материнство є складним і багатогранним правовим явищем, яке викликає значні дискусії в юридичній науці та правозастосовній практиці. З одного боку, воно забезпечує можливість подружнім парам або самотніми особам стати біологічними батьками, а з іншого – створює значні ризики щодо вчинення кримінальних правопорушень (торгівлі людьми, незаконного усиновлення, підроблення документів, шахрайства, порушення встановленого законом порядку трансплантації анатомічних матеріалів людини).

У зв'язку з цим питання кримінально-правового регулювання сфери сурогатного материнства набуває особливої актуальності, зокрема щодо механізмів збирання доказів у таких кримінальних провадженнях.

Одним із ключових інструментів доказування в кримінальному провадженні є тимчасовий доступ до речей і документів, який дає змогу органам досудового розслідування отримувати необхідну інформацію для встановлення істини у справі. У контексті кримінальних проваджень, пов'язаних із сурогатним материнством, цей процес є особливо чутливим, оскільки зачіпає персональні дані батьків, сурогатних матерів, медичних установ і юридичних компаній, що беруть участь у відповідних програмах.

Незважаючи на важливість тимчасового доступу до речей і документів, його правозастосування в кримінальних провадженнях щодо сурогатного материнства стикається з низкою правових колізій і практичних труднощів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика тимчасового доступу до речей і документів у кримінальних провадженнях щодо сурогатного материнства є доволі вузькою та малодослідженою в українській і міжнародній юридичній літературі. Водночас питання правового регулювання сурогатного материнства, особливостей кримінального переслідування порушень у цій сфері, а також процесуальних аспектів збирання доказів у кримінальному провадженні були предметом досліджень таких учених, як А. В. Андрушко, А. А. Вознюк, О. О. Гриньків, Я. О. Дякін, Е. Р. Костик, А. О. Ляш, В. І. Оперук, Н. О. Сербіна, І. О. Сухачова, Я. О. Триньова, В. Чечерський та інші. Разом із тим питання тимчасового доступу до речей і документів у кримінальних провадженнях щодо сурогатного материнства потребують подальшого дослідження.

Формулювання цілей. Метою статті є визначення правових аспектів та особливостей застосування тимчасового доступу до речей і документів у кримінальних провадженнях, пов'язаних із сурогатним материнством, з урахуванням національного й міжнародного законодавства, судової практики та доктринальних підходів.

Виклад основного матеріалу. Однією з ключових процесуальних дій і водночас важливим заходом забезпечення кримінального провадження, що здійснюється правоохоронними органами під час розслідування зазначених кримінальних правопорушень, є тимчасовий доступ до речей і документів, який дає змогу отримати необхідні дані для розкриття злочинів у цій сфері.

Відповідно до ст. 159 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України, тимчасовий доступ до речей і документів полягає в наданні стороні кримінального провадження особою, у володінні якої знаходяться такі речі й документи, можливості ознайомитися з ними, зробити їх копії та вилучити їх (здійснити їх виїмку).

Тимчасовий доступ до електронних інформаційних систем, комп'ютерних систем або їх частин, мобільних терміналів систем зв'язку здійснюється шляхом зняття копії інформації, що міститься в таких електронних інформаційних системах, комп'ютерних системах або їх частинах, мобільних терміналах систем зв'язку, без їх вилучення [1].

Тимчасовий доступ до речей і документів не є інструментом збирання доказів, а тому його застосування можливо виключно за умови, коли сторона кримінального провадження стала перед труднощами в збиранні доказів, якщо, зокрема, володільці

речей і документів відмовляються добровільно надати необхідні докази, на що звертає увагу й Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду в постановках від 08.02.2023 у справі № 740/3412/20 (провадження № 51-2768км22), від 17.07.2023 у справі № 130/1781/22 (провадження № 51-3155км23) [2].

Тимчасовий доступ до речей і документів у кримінальних провадженнях, пов'язаних із сурогатним материнством, має особливості, зумовлені специфікою доказової бази. Як показує практика, до переліку документів, які становлять інтерес для слідства, належать оригінали заяв сурогатних матерів, копії паспортів, свідоцтв про шлюб або розлучення, нотаріально засвідчені договори про сурогатне материнство, довідки про генетичну спорідненість батьків із плодами, заяви пацієнтів щодо застосування допоміжних репродуктивних технологій, медична документація, а також журнали обліку та зберігання біологічного матеріалу (сперми, ембріонів, яйцеклітин тощо).

За результатами вивчення судової практики встановлено, що в досліджуваній категорії кримінальних проваджень тимчасовий доступ стосувався таких документів:

- документів, які стали підставою для реєстрації новонародженої особи [3];
- історій хвороб та інших медичних документів, квитанцій про сплату коштів за цей вид медичних послуг, нотаріально посвідчених договорів про сурогатне материнство, що укладені вищевказаними особами й відповідним медичним центром [4];
- документів, що стосуються договору (підстав, оплат, книг реєстрації, отримання, результатів проведених досліджень, біологічних матеріалів, які надавалися на дослідження, тощо) [5];
- копій медичної документації стосовно подружжя [6];
- матеріалів реєстраційної справи приватного підприємства [7];
- обмінних карт, відомостей жіночої консультації про вагітну (талон 1), «відомостей пологового будинку, пологового відділення лікарні про породіллю» (талон 2), «відомостей пологового будинку, пологового відділення лікарні про новонародженого» (талон 3), затверджених Інструкцією щодо заповнення форми первинної облікової документації № 113/о «Обмінна карта пологового будинку, пологового відділення лікарні», історій пологів (форма № 096/о), індивідуальних карт вагітної та породіллі (форма № 111/о), історій розвитку дитини (форма № 112/о), медичних карт амбулаторного хворого форма № 025/о, медичних свідоцтв про народження форма № 103/о, інформації щодо отримання довідок для призначення й виплати державної допомоги у зв'язку з вагітністю й пологами [8];
- документів щодо наявності ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики юридичних осіб, щодо проходження акредитації в МОЗ України юридичними особами, щодо проведення планових і позапланових перевірок МОЗ України юридичних осіб [9];
- виписки по розрахункових рахунках, рахунка установи уповноваженого банку, з розшифровуванням опису фінансової операції, дати проведення операції, суми, контрагентів, на рахунки яких перераховувалися кошти з указанного рахунка, і контрагентів, з рахунків яких перераховувалися кошти на цей рахунок, з відображенням таких рахунків, а також місця зняття коштів з указанного рахунка (адреса банкоматів), фото- й відеоматеріалів із банкоматів, у яких знімали кошти з указанного рахунка, за період часу з 01.01.2020 по день пред'явлення ухвали до виконання; копій документів, які стали підставою для відкриття розрахункових рахунків, рахунка установи уповноваженого банку й документів, які підтверджують право розпорядження особами вищевказаним рахунком [10];
- нотаріальних документів щодо посвідчення нотаріусом довіреності в реєстрі нотаріальних дій; документів, які надавалися приватному нотаріусу для вчинення нотарі-

альних дій; завірених копій окремих сторінок книг і журналів, заведених приватним нотаріусом, які містять інформацію щодо реєстрації нотаріальних дій [11];

- документів щодо обліку (спостереження) вагітності (постановки на облік, журналів реєстрації, реєстрації вхідних, вихідних документів, інших документів) [12];

- документів, що стали підставою для реєстрації (оформлення, постановки на облік, тощо) автомобіля [13];

- документації стосовно іноземних громадян і громадян України щодо сурогатного материнства, переговорного процесу з приводу сурогатного материнства й медичну документацію щодо практики сурогатного материнства, яка застосовується в Україні та яка заборонена італійським законодавством [14].

Наукові дослідження вчених [15; 16; 17; 18] засвідчують, що більшість зазначених документів має значення для відмежування випадків законного застосування програм сурогатного материнства від торгівлі людьми й інших кримінальних правопорушень у цій сфері.

Як свідчить судова практика, ці документи можуть бути не лише в медичних центрах [9], а й у нотаріуса [11], у банку [10] тощо.

Відповідно до розглянутих ухвал, у кримінальних провадженнях щодо сурогатного материнства правоохоронні органи часто фіксують порушення законодавства, зокрема внесення посадовими особами медичних закладів та інших установ неправдивих відомостей щодо генетичної спорідненості між дитиною та її батьками, використання підrobлених документів для незаконної реєстрації народження дітей, а також маніпуляції з електронними даними щодо дат народження або іншої важливої інформації.

Так, в ухвалі Шевченківського районного суду міста Києва від 23 березня 2017 р. (справа № 761/9468/17) слідчий суддя надав прокурору право тимчасового доступу до речей і документів (інформації) з можливістю вилучити їх оригінали й належним чином завірених копії, які перебувають у володінні ТОВ «ІНФОРМАЦІЯ_1», а саме: документи щодо проведення допоміжних репродуктивних технологій методом сурогатного материнства в інтересах подружніх пар, зокрема оригінали заяв сурогатних матерів; копії паспортів сурогатних матерів; копії свідоцтв про шлюб або про розлучення сурогатних матерів (крім одиноких жінок); копії свідоцтв про народження дитини (дітей); копії письмових згод чоловіків сурогатних матерів на їх участь у програмі сурогатного материнства; копії заяв пацієнтів щодо застосування допоміжних репродуктивних технологій; копії паспортів пацієнтів; копії свідоцтв про шлюб пацієнтів; нотаріально засвідчені копії письмових спільних договорів між сурогатними матерями та подружжям; оригінали довідок про генетичну спорідненість батьків (матері чи батька) з плодом; копії медичних документів, на підставі яких встановлювався діагноз «безпліддя I ступеня» пацієнтки (у разі їх наявності); копії заяв на проведення редукції ембріонів; копії сторінок журналу обліку, зберігання та використання сперми пацієнтів, біологічного матеріалу, отриманого з яєчка або його придатка, що підлягають кріоконсервуванню (які стосуються вищевказаних подружніх пар); копії сторінок журналу обліку, зберігання та використання кріоконсервованої тканини яєчника (які стосуються вищевказаних подружніх пар); копії заяв на розморожування сперми, ооцитів, оваріальної тканини чи біологічного матеріалу, отриманого з яєчка або його придатка; копії заяв на розморожування й перенесення ембріонів; копії актів про передачу кріоконсервованих ембріонів/ооцитів/сперми/тканини яєчника/яєчка або його придатка [19].

У певних випадках виникає необхідність у тимчасовому доступі до матеріалів іншого кримінального провадження, яке проводиться паралельно і стосується тих самих обставин кримінально протиправної діяльності.

Наприклад, слідчий суддя надав дозвіл старшому слідчому в ОВС ГСУ НП України на тимчасовий доступ до оригіналів матеріалів кримінального провадження, а саме: ухвали, протоколу за результатами проведення негласної слідчої розшукової дії – зняття інформації з електронних інформаційних систем, копії сертифіката на здійснення перекладу [20].

В іншому випадку йшлося про надання дозволу слідчому на тимчасовий доступ до оригіналів документів з можливістю вилучення належним чином завірених копій, які знаходяться в матеріалах кримінального провадження й перебувають у володінні СВ Оболонського УП ГУНП у м. Києві, а саме: супровідного листа про направлення розсекречених матеріалів НСРД, протоколів за результатами проведення спостереження за особою та зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, заяви про залучення як потерпілого, пам'ятки потерпілого, постанови про визнання потерпілим протокол допиту потерпілого, протоколів проведення особи для впізнання, постанови про відібрання біологічних зразків, протоколу відібрання біологічних зразків і біологічних зразків, які поміщено до паперового конверта, на який нанесено пояснювальні написи, клопотання про надання дозволу на проведення обшуку в медичному центрі, ухвали про дозвіл на проведення обшуку в медичному центрі, доручення на проведення обшуку, протоколу проведення обшуку з оригіналами вилучених документів у медичному центрі, клопотання про тимчасовий доступ до документів, які знаходяться у володінні медичного центру, копії протоколів допиту підозрюваних, витягу з кримінального провадження [2].

Сучасні технології зумовлюють потребу в доступі до інформації з мобільних телефонів, планшетів, комп'ютерних систем, що містять особисте листування й іншу інформацію приватного характеру, яка може охоплювати докази щодо намірів фігурантів кримінального провадження. У подібних ситуаціях слідчий звертається до слідчого судді з клопотанням про надання тимчасового доступу до інформації, що міститься у відповідних мобільних телефонах або інших пристроях, які, як правило, визнаються речовими доказами в кримінальному провадженні.

Як відомо, учасники організованих груп і злочинних організацій з метою недопущення викриття їхньої кримінально протиправної діяльності у сфері сурогатного материнства й притягнення до кримінальної відповідальності за торгівлю людьми чи вчинення інших кримінальних правопорушень застосовують заходи конспірації. Передусім існує потреба в приховуванні відомостей про перебування сурогатної матері у фіктивному шлюбі з іноземцем-замовником, про наявність у них спільної біологічної дитини [21]. Так, учасники злочинної організації вказали сурогатній матері на необхідність дотримання заходів конспірації, зокрема заборону повідомлення третім особам про настання вагітності, участь у програмі сурогатного материнства, постановку на лікарський облік для спостереження за перебігом вагітності в інших лікарів, окрім визначених ними клінік [22].

У зв'язку з цим виникають питання щодо одержання доступу до особистого листування особи й інших записів особистого характеру, які містяться в мобільних телефонах підозрюваних. Так, з метою забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування, установлення наявності чи відсутності фактів порушення законодавства, а також складу кримінального правопорушення виникла необхідність в отриманні тимчасового доступу до речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю, а саме до особистого листування особи й інших записів особистого характеру, які знаходяться в мобільному телефоні, який фактично належить ОСОБА_5 і був вилучений під час обшуку [23].

Досліджувані делікти в певних випадках мають транснаціональний характер, а тому тимчасовий доступ може здійснюватися в контексті виконання запиту про надання міжнародної правової допомоги в кримінальній справі.

Наприклад, під час розгляду запиту встановлено, що компетентним органом Італійської Республіки розслідується кримінальна справа стосовно ОСОБА_4 й ОСОБА_5 за вчинення правопорушення, передбаченого ст. ст. 110, 48, 567 ко. 2 КК Італії. Указані особи шляхом уведення в оману офіцера цивільного стану муніципалітету Сан-Вітоаль-Тальяменто змусили його змінити сімейний стан новонародженої ОСОБА_6, зареєструвавши її як народжену від батьків ОСОБА_4 й ОСОБА_5, а дитина народилася за допомогою методики сурогатного материнства. У цьому провадженні слідчий суддя надав прокурорам, які здійснюють виконання запиту про надання міжнародної правової допомоги в кримінальній справі № 5246/2022, тимчасовий доступ до документів, які містять охоронювану законом таємницю, а саме на отримання в ТОВ «ІНФОРМАЦІЯ_1», копії медичної документації стосовно ОСОБА_8 [6].

На особливу увагу заслуговує питання охоронюваної законом таємниці, яке постає під час проведення тимчасового доступу. За нормами ст. 163 КПК України, слідчий суддя надає дозвіл на доступ до речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю (зокрема медичну), лише тоді, коли сторона кримінального провадження доведе можливість використання інформації, що міститься в цих документах, як доказів і неможливість установлення обставин кримінального провадження іншим шляхом. Це вимагає від органів слідства серйозної підготовки, переконливого обґрунтування необхідності вилучення таких документів та інформації.

Висновки. Таким чином, тимчасовий доступ до документів і речей у кримінальних провадженнях щодо сурогатного материнства є дієвим і необхідним процесуальним інструментом, який дає змогу правоохоронним органам виявляти й документувати злочини в цій чутливій і складній для розслідування сфері. Водночас уживання цього заходу вимагає уважного дотримання норм кримінального процесуального законодавства, особливо щодо правового захисту конфіденційної інформації.

Особливість таких проваджень полягає в необхідності ретельного збирання доказової бази, яка часто включає конфіденційні медичні документи, нотаріально засвідчені угоди, а також інформацію з електронних носіїв.

Найбільш затребуваними категоріями документів, що підлягають тимчасовому доступу й вилученню, є такі:

- медична документація (історії хвороб, журнали реєстрації біологічного матеріалу, довідки про генетичну спорідненість, картки обліку вагітності й народження дітей);
- нотаріальні документи (угоди про сурогатне материнство, довіреності, договори, реєстри нотаріальних дій);
- документи цивільного стану (свідоцтва про народження, паспорти, свідоцтва про шлюб);
- фінансові документи (виписки з банківських рахунків, платіжні документи);
- інформація з електронних пристроїв (особисте листування, повідомлення, фото- й відеоматеріали);
- документи щодо діяльності юридичних осіб (ліцензії, акредитації, результати перевірок МОЗ України).

Практика свідчить про наявність складних правових колізій і проблем, пов'язаних із балансом між потребами слідства й захистом особистих прав громадян, зокрема медичної таємниці та персональних даних. Тому вживання заходу тимчасового доступу вимагає особливої уваги до дотримання процесуальних норм та обґрунтованості втручання у права особи.

Крім того, з огляду на транснаціональний характер злочинів, пов'язаних із сурогатним материнством, доцільним є посилення міжнародної співпраці правоохоронних органів для ефективного розслідування таких правопорушень, що підтверджує аналіз судової практики.

Ефективність тимчасового доступу до речей і документів у кримінальних провадженнях щодо сурогатного материнства залежить від чіткої правової регламентації, належного правозастосування й дотримання балансу між необхідністю розслідування кримінальних правопорушень і забезпеченням прав і свобод людини.

У подальших наукових розвідках доцільно зосередити увагу на вдосконаленні правового механізму тимчасового доступу до конфіденційної інформації, зокрема медичної та електронної, в умовах кримінальних проваджень щодо сурогатного материнства. Крім того, перспективним є аналіз міжнародного досвіду правового регулювання цієї сфери, а також формування єдиної практики застосування відповідних процесуальних норм.

Використані джерела:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України* : сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 11.02.2025).
2. Ухвала Оболонського районного суду міста Києва від 18 квіт. 2024 р. Справа № 756/4434/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118767722> (дата звернення: 11.02.2025).
3. Ухвала Оболонського районного суду міста Києва від 12 січ. 2024 р. Справа № 756/381/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116276462> (дата звернення: 11.02.2025).
4. Ухвала Печерського районного суду міста Києва від 18 верес. 2024 р. Справа № 757/41745/24-к. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123847157> (дата звернення: 11.02.2025).
5. Ухвала Жовтневого районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області від 13 жовт. 2023 р. Справа № 212/8268/21. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114146711> (дата звернення: 11.02.2025).
6. Ухвала Печерського районного суду міста Києва від 8 верес. 2023 р. Справа № 757/37214/23-к. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113393978> (дата звернення: 11.02.2025).
7. Ухвала Оболонського районного суду міста Києва від 28 квіт. 2023 р. Справа № 756/4844/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110577142> (дата звернення: 11.02.2025).
8. Ухвала Оболонського районного суду міста Києва від 22 берез. 2023 р. Справа № 756/3032/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109822375> (дата звернення: 11.02.2025).
9. Ухвала Оболонського районного суду міста Києва від 20 берез. 2023 р. Справа № 756/3033/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110157993> (дата звернення: 11.02.2025).
10. Ухвала Жовтневого районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області від 13 берез. 2023 р. Справа № 212/821/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109502713> (дата звернення: 11.02.2025).
11. Ухвала Жовтневого районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області від 24 лют. 2023 р. Справа № 212/821/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109186473> (дата звернення: 11.02.2025).
12. Ухвала Жовтневого районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області від 06 лют. 2023 р. Справа № 212/821/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108803488> (дата звернення: 11.02.2025).
13. Ухвала Жовтневого районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області від 06 лют. 2023 р. Справа № 212/821/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108803489> (дата звернення: 11.02.2025).

14. Ухвала Ленінського районного суду міста Харкова від 19 лют. 2024 р. Справа № 642/772/23. Єдиний державний реєстр судових рішень : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117066349> (дата звернення: 11.02.2025).
15. Вознюк А. А., Сухачова І. О., Сербіна Н. О. Кримінально-правові ознаки торгівлі людьми та інших деліктів у незаконному сурогатному материнстві. *Київський часопис права*. 2024. № 4. С. 110–117. DOI <https://doi.org/10.32782/klj/2024.4.15>.
16. Вознюк А. А., Гриньків О. О., Єрменчук О. П. Сурогатне материнство та торгівля людьми: критерії відмежування та підстави кримінальної відповідальності. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 1. С. 583–589. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.97>.
17. Костик Е. Р. Правова природа договору про сурогатне материнство. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2022. Випуск 71. С. 284–290. С. 125–130. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.71.20>.
18. Checherskiy V. Human trafficking and surrogate motherhood: challenges. *Конституційно-правові академічні студії*. 2021. Випуск 1. С. 35–43. DOI: <https://doi.org/10.24144/2663-5399.2021.1.04>.
19. Ухвала Шевченківського районного суду міста Києва від 23 берез. 2017 р. Справа № 761/9468/17. Єдиний державний реєстр судових рішень : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/65722124> (дата звернення: 11.02.2025).
20. Ухвала Печерського районного суду міста Києва від 4 груд. 2024 р. Справа № 757/55375/24-к. Єдиний державний реєстр судових рішень : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123709701> (дата звернення: 11.02.2025).
21. Вознюк А. А., Оперук В. І., Дякін Я. О. Характеристика злочинних об'єднань, що вчиняють злочини у сфері сурогатного материнства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. Випуск 86. Том 5. С. 30–38. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.5.4>.
22. Вирок Подільського районного суду міста Києва від 13 серп. 2024 р. Справа № 756/15737/23. Єдиний державний реєстр судових рішень : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121030581> (дата звернення: 11.02.2025).
23. Ухвала Галицького районного суду міста Львова від 28 листоп. 2024 р. Справа № 461/8763/24. Єдиний державний реєстр судових рішень : сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123366852> (дата звернення: 11.02.2025).

References:

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 13 kvit. 2012 r. № 4651-VI [Criminal Procedure Code of Ukraine dated April 13, 2012, № 4651-VI]. (2012). Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> [in Ukrainian].
2. Ukhvala Obolonskoho raionnoho sudu mista Kyieva vid 18 kvit. 2024 r., sprava № 756/4434/24 [Decision of the Obolonskyi District Court of Kyiv dated April 18, 2024, case № 756/4434/24]. (2024). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118767722> [in Ukrainian].
3. Ukhvala Obolonskoho raionnoho sudu mista Kyieva vid 12 sich. 2024 r., sprava № 756/381/24 [Decision of the Obolonskyi District Court of Kyiv dated January 12, 2024, case № 756/381/24]. (2024). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116276462> [in Ukrainian].
4. Ukhvala Pecherskoho raionnoho sudu mista Kyieva vid 18 veres. 2024 r., sprava № 757/41745/24-k [Decision of the Pecherskyi District Court of Kyiv dated September 18, 2024, case № 757/41745/24-k]. (2024). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123847157> [in Ukrainian].
5. Ukhvala Zhovtnevoho raionnoho sudu mista Kryvoho Rohu Dnipropetrovskoi oblasti vid 13 zhovt. 2023 r., sprava № 212/8268/21 [Decision of the Zhovtnevyi District Court of Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region dated October 13, 2023, case № 212/8268/21]. (2023). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114146711> [in Ukrainian].
6. Ukhvala Pecherskoho raionnoho sudu mista Kyieva vid 08 veres. 2023 r., sprava № 757/37214/23-k [Decision of the Pecherskyi District Court of Kyiv dated September 8, 2023, case № 757/37214/23-k]. (2023). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113393978> [in Ukrainian].
7. Ukhvala Obolonskoho raionnoho sudu mista Kyieva vid 28 kvit. 2023 r., sprava № 756/4844/23 [Decision of the Obolonskyi District Court of Kyiv dated April 28, 2023, case № 756/4844/23].

(2023). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110577142> [in Ukrainian].

8. Ukhvala Obolonskoho raionnoho sudu mista Kyieva vid 22 berez. 2023 r., sprava № 756/3032/23 [Decision of the Obolonskyi District Court of Kyiv dated March 22, 2023, case № 756/3032/23]. (2023). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109822375> [in Ukrainian].

9. Ukhvala Obolonskoho raionnoho sudu mista Kyieva vid 20 berez. 2023 r., sprava № 756/3033/23 [Decision of the Obolonskyi District Court of Kyiv dated March 20, 2023, case № 756/3033/23]. (2023). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110157993> [in Ukrainian].

10. Ukhvala Zhovtnevoho raionnoho sudu mista Kryvoho Rohu Dnipropetrovskoi oblasti vid 13 berez. 2023 r., sprava № 212/821/23 [Decision of the Zhovtnevyi District Court of Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region dated March 13, 2023, case № 212/821/23]. (2023). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109502713> [in Ukrainian].

11. Ukhvala Zhovtnevoho raionnoho sudu mista Kryvoho Rohu Dnipropetrovskoi oblasti vid 24 liut. 2023 r., sprava № 212/821/23 [Decision of the Zhovtnevyi District Court of Kryvyi Rih dated February 24, 2023, case № 212/821/23]. (2023). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109186473> [in Ukrainian].

12. Ukhvala Zhovtnevoho raionnoho sudu mista Kryvoho Rohu Dnipropetrovskoi oblasti vid 06 liut. 2023 r., sprava № 212/821/23 [Decision of the Zhovtnevyi District Court of Kryvyi Rih dated February 6, 2023, case № 212/821/23]. (2023). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108803488> [in Ukrainian].

13. Ukhvala Zhovtnevoho raionnoho sudu mista Kryvoho Rohu Dnipropetrovskoi oblasti vid 06 liut. 2023 r., sprava № 212/821/23 [Decision of the Zhovtnevyi District Court of Kryvyi Rih dated February 6, 2023, case № 212/821/23]. (2023). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108803489> [in Ukrainian].

14. Ukhvala Leninskoho raionnoho sudu mista Kharkova vid 19 liut. 2024 r., sprava № 642/772/23 [Decision of the Leninskyi District Court of Kharkiv dated February 19, 2024, case № 642/772/23]. (2024). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117066349> [in Ukrainian].

15. Vozniuk, A. A., Sukhachova, I. O., & Serbina, N. O. (2024). Kryminalno-pravovi oznaky torhivli liudmy ta inshykh deliktiv u nezakonnomu surohatnomu materynstvi [Criminal-legal characteristics of human trafficking and other delicts in illegal surrogate motherhood]. *Kyivskyi chasopys prava*, (4), 110–117. <https://doi.org/10.32782/klj/2024.4.15> [in Ukrainian].

16. Vozniuk, A. A., Hrynkiv, O. O., & Yermenchuk, O. P. (2025). Surohatne materynstvo ta torhivlia liudmy: kryterii vidmezhuvannia ta pidstavy kryminalnoi vidpovidalnosti [Surrogate motherhood and human trafficking: criteria of delimitation and grounds of criminal liability]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*, (1), 583–589. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.97> [in Ukrainian].

17. Kostyk, E. R. (2022). Pravova pryroda dohovoru pro surohatne materynstvo [The legal nature of surrogate motherhood contracts]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Pravo*, (71), 284–290. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.71.20> [in Ukrainian].

18. Checherskiy, V. (2021). Human trafficking and surrogate motherhood: challenges. *Konstytutsiino-pravovi akademichni studii*, (1), 35–43. <https://doi.org/10.24144/2663-5399.2021.1.04> [in Ukrainian].

19. Ukhvala Shevchenkivskoho raionnoho sudu mista Kyieva vid 23 berez. 2017 r., sprava № 761/9468/17 [Decision of the Shevchenkivskyi District Court of Kyiv dated March 23, 2017, case № 761/9468/17]. (2017). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/65722124> [in Ukrainian].

20. Ukhvala Pecherskoho raionnoho sudu mista Kyieva vid 04 hrud. 2024 r., sprava № 757/55375/24-k [Decision of the Pecherskyi District Court of Kyiv dated December 4, 2024, case № 757/55375/24-k]. (2024). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123709701> [in Ukrainian].

21. Vozniuk, A. A., Operuk, V. I., & Diakin, Ya. O. (2024). Kharakterystyka zlochynnykh obiednan, shcho vchyniaut zlochyny u sferi surohatnoho materynstva [Characteristics of criminal groups committing crimes in the sphere of surrogate motherhood]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Pravo*, 86 (5), 30–38. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.5.4> [in Ukrainian].

22. Vyrook Podilskoho raionnoho sudu mista Kyieva vid 13 serp. 2024 r., sprava № 756/15737/23 [Judgment of Podilskyi District Court of Kyiv dated August 13, 2024, case № 756/15737/23]. (2024). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reestr.court.gov.ua/Review/121030581> [in Ukrainian].

23. Ukhvala Halytskoho raionnoho sudu mista Lvova vid 28 lystop. 2024 r., sprava № 461/8763/24 [Decision of the Halytskyi District Court of Lviv dated November 28, 2024, case № 461/8763/24]. (2024). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from <https://reestr.court.gov.ua/Review/123366852> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 04.04.2025

Yermenchuk O., Doctor of Law, Associate Professor, Leading Researcher of Scientific Laboratory on Crime Prevention Problems of Educational and Scientific Institute of Police Activities of the National Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)

Areshonkov V., Doctor of Law, Professor, Leading Researcher of Scientific Laboratory on Crime Prevention Problems of Educational and Scientific Institute of Police Activities of the National Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)

Atamanchuk V., Candidate of Law, Associate Professor, Head of the Department of forensic support and forensic science of National Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)

TEMPORARY ACCESS TO THINGS AND DOCUMENTS IN CRIMINAL PROCEEDINGS ON SURROGACY CRIMES

The article examines the issue of applying temporary access to objects and documents as one of the crucial procedural tools in criminal proceedings related to surrogacy. The peculiarities of using this procedural measure under the specific circumstances of such proceedings are analyzed, and the range of documents and objects most frequently accessed by law enforcement authorities during investigations is identified. Particular attention is paid to analyzing the practice of applying the provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine regarding temporary access to objects and documents containing legally protected secrets, including medical confidentiality and personal data.

It has been established that among the most significant documents for proving crimes in the field of surrogacy, the most commonly encountered are medical records (medical histories, birth certificates, logs of biological material use), notarial documents (surrogacy agreements, powers of attorney, registers of notarial actions), as well as civil status documents (birth and marriage certificates, etc.). Financial documents are equally important, as they help determine the presence or absence of unlawful financial gain or illegal transactions. Additionally, information from electronic devices, which may contain evidence in the form of personal correspondence, photo, and video materials, is of great relevance.

The article emphasizes that investigators often face legal conflicts regarding access to information containing legally protected secrets. This requires a careful balance between the necessity of an effective investigation and the protection of human rights and freedoms, particularly the right to confidentiality. In this context, the importance of international cooperation is also highlighted, as crimes in the field of surrogacy often have a transnational character.

The need for clear legal regulation and proper law enforcement in matters of temporary access to objects and documents is underscored. This ensures the quality of the pre-trial investigation and helps prevent violations of citizens' rights.

Keywords: criminal proceedings, temporary access, evidence gathering, pre-trial investigation, procedural actions, electronic evidence, judicial practice, document forgery, human trafficking.